

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه آموزشی و سرفصل دروس

دوره دکتری

رشته اندیشه معاصر مسلمین

(خاص جامعه المصطفی ص العالمیه)

گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی

کمیته علوم انسانی و اجتماعی

مصوب هفتصد و نود و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۴

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین

کمیته تخصصی: علوم انسانی و اجتماعی

گرایش:

کد رشته:

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی

رشته: اندیشه معاصر مسلمین

دوره: دکتری

شورای برنامه ریزی آموزش عالی در هفتصد و نود و ششمین جلسه مورخ ۹۰/۱۲/۴ خود برنامه آموزشی دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) مصوب نمود.

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۹۰/۱۲/۴ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره هفتصد و نود و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی
مورخ ۹۰/۱۲/۴ درخصوص برنامه آموزشی دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین

(۱) برنامه آموزشی دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین
که از طرف گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء
به تصویب رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجرا است و پس از آن
تیاژمند بازنگاری است.

رای صادره هفتصد و نود و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۴ در مورد برنامه
آموزشی دوره دکتری رشته اندیشه معاصر مسلمین صحیح است و به مورد اجرا
گذاشته شود.

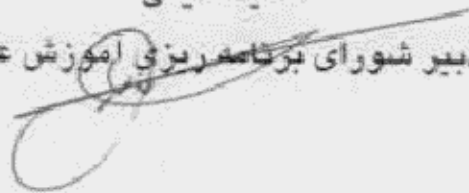
حسین نادری مناش

نایب رئیس شورا

سعید قدیمی

دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی

فصل اول: مشخصات کلی دوره‌ی دکتری رشته‌ی اندیشه‌ی معاصر مسلمین

جامعه‌المصطفی سنة ۱۴۲۸ العالمية

تعریف:

دوره‌ی دکترای اندیشه‌ی معاصر مسلمین بالاترین دوره‌ی تحصیلی تخصصی در زمینه‌ی اندیشه‌های معاصر مسلمین است که در آن فراگیران، مجموعه‌ای هماهنگ از فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی را انجام می‌دهند و به شخصیت‌ها، جریان‌ها و اندیشه‌های معاصر مسلمین شناخت پیدا می‌کنند و در پایان به درجه‌ی دکتری نایل می‌شوند.

اهداف کلی:

- تبیین افق‌های معرفتی و هویت علم اسلامی به عنوان الگویی برتر برای انسان معاصر و تنگناهای پیش‌رو.
- بررسی چالش‌های نظری روابط علمی و معرفتی دنیای اسلام با جهان معاصر و رصد چالش‌ها و بحران‌های معرفتی آینده.
- تحلیل مبانی رویکردهای علمی اندیشمندان معاصر مسلمان و ارتباط آنان با حوزه‌های معرفتی مختلف.
- پی‌گیری بسترهای نظری جنبش‌های معاصر مسلمانان و زمینه‌های جهت‌دهی آن متناسب با اصول معرفت توحیدی اسلام.
- پرورش نیروهای متخصص در عرصه‌های معرفتی مناطق مختلف جهان اسلام.
- آشنایی دقیق و عمیق با امکانات فرهنگی و علمی جهان اسلام و ظرفیت‌های گفتگو و تعامل فکری جهت زمینه‌سازی برای تحقق امت واحده‌ی اسلامی.

سیاست‌های آموزشی:

- ابتدای دروس بر تعالیم قرآن و آموزه‌های پیامبر خاتم و اهل بیت علیهم‌السلام
- توجه به امتدادهای اجتماعی و سیاسی غنای عقلانی و برهانی حکمت اسلامی.
- تمرکز بر تحلیل و شناخت جریان‌های التقاطی و منفعل به منظور مصونیت‌بخشی دانش‌پژوهان علوم دینی.
- برنامه‌ریزی برای تعالی معنوی و اخلاقی فراگیران.
- رصد مستمر نیازهای معرفتی جوامع اسلامی و ارایه‌ی راه‌حل‌ها در پژوهش‌ها.
- اهتمام به نوآوری، تولید فکر و اندیشه و ارتقای قدرت تحلیل دانش‌پژوهان.
- تمرکز بر ارتقای کیفی و روزآمدی تحقیقات دانش‌پژوهان.
- اختصاص زمان به اندازه‌ی نصف واحدهای درسی در هر ترم به سمینارهای پژوهشی یا مدیریت و ارایه‌ی نتایج پژوهشی فراگیران و نظارت اساتید مشاور.
- توجه به رشد توانایی‌های فراگیران در زمینه‌ی تدریس، تبلیغ، نویسندگی و ترجمه.

- توجه به آموزش‌های میدانی و اعزام جهت پی‌گیری مطالعات.
- بهره‌گیری از ظرفیت‌های جهان معاصر برای ایجاد گفتگوهای فعال و خلاق با مراکز علمی و دانشگاهی در سطح بین‌الملل.

پذیرش:

داوطلبان این دوره از بین فارغ‌التحصیلان دوره‌ی کارشناسی ارشد رشته‌های فلسفه‌ی اسلامی، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و تاریخ معاصر جهان اسلام بر اساس ضوابط عمومی و اختصاصی پذیرش انتخاب می‌شوند.

تبصره:

در صورتی که فراگیران از رشته‌های دیگر بخواهند در این دوره شرکت کنند، باید طبق مقررات پیش‌نیازهای لازم را بگذرانند.

طول دوره و شکل آن:

- دوره‌ی دکتری اندیشه‌ی معاصر مسلمان ۵۸ واحد درسی می‌باشد.
- طول دوره‌ی دکتری با احتساب زمان رساله حداقل ۵ سال تحصیلی خواهد بود.
- فراگیران در این دوره رساله‌ای به ارزش ۲۰ واحد می‌گذرانند.
- هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت و هر واحد عملی ۳۲ ساعت است.
- واحدهای درسی غیر از رساله در هر ترم بین ۶ تا ۱۰ واحد آرایه می‌گردد.

محورهای دروس:

ردیف	محورهای درس	تعداد واحد
۱	دروس حوزوی	۱۶
۲	دروس جبرانی	۶
۳	دروس تخصصی	۱۲
۴	دروس اختیاری	۴
۵	رساله‌ی علمی	۲۰
	جمع کل	۵۸

اهمیت و ضرورت:

انسان معاصر دوره‌ی سلطه‌ی علوم تجربی و فرهنگ غرب پس از رنسانس را سپری کرده، اینک شاهد تنگنای معرفتی و فرهنگی دنیای مدرن می‌باشد.

جریان هویت‌یابی در جهان اسلامی هم روز به روز اهمیت و گستردگی بیشتری پیدا می‌کند. لیکن، میراث اندیشه‌ورزی مسلمانان با وجود زمینه‌های تاریخی و تمدنی فاخر، پس از سلطه‌ی علم مدرن بر مراکز رسمی دانش در جهان و جوامع اسلامی مورد غفلت قرار گرفته و به انحای گوناگون از مبانی و محتوای تفکر غربی پس از رنسانس اثر پذیرفته است. بازخوانی تخصصی رویکردهای علمی و اجتماعی مسلمانان معاصر و هدایت آن به سوی افق‌های فرهنگ اصیل اسلامی، ضرورت تأسیس این رشته را تبیین می‌کند.

نقش و توانایی:

دانش‌آموختگان این رشته با کسب قدرت تحلیل مجتهدانه‌ی مبانی علم توحیدی اسلام و علم مدرن قادر خواهند بود هدایت نظری جریان‌های علمی در مناطق گوناگون و عرصه‌ی بین‌الملل را بر عهده گرفته، لوازم و امتدادهای اجتماعی حوزه‌ی معرفتی توحیدی اسلام را توسعه و تعمیق دهند و همچنین پشتوانه‌های تاریخی و فرهنگی چالش‌های جوامع معاصر اسلامی را در رویارویی آنان با دنیای جدید بازیابی نمایند. آنان با انجام تحقیقات تخصصی و ارایه‌ی تحلیل‌های به روز نقشی مؤثر در مراکز علمی و فرهنگی ایفا خواهند کرد.

فصل دوم
جداول دروس

الف) دروس حوزوی:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فقه (۱)	۵	۸۰	۸۰	-		فقه سیاسی مقارن و تطبیقی و مبحث ولایت فقیه
۲	فقه (۲)	۵	۸۰	۸۰	-	فقه (۱)	مسائل اقتصادی در فقه با رویکرد فقه مقارن و مسائل مستحدثه
۳	اصول (۱)	۳	۴۸	۴۸	-		بررسی مقارن جایگاه عقل و عرف در استنباط
۴	اصول (۲)	۳	۴۸	۴۸	-	اصول (۱)	بررسی مقارن ملاکات احکام و نقش زمان و مکان در اجتهاد
جمع کل			۲۵۶	۲۵۶	۱۶		

ب) دروس جبرانی:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	زبان عربی معاصر	۱	۳۲	-	۳۲		
۲	زبان انگلیسی تخصصی	۱	۳۲	-	۳۲		
۳	نظریه‌های جامعه‌شناسی	۲	۳۲	۳۲	-		
۴	نظریه‌های سیاسی	۲	۳۲	۳۲	-		
جمع کل			۱۲۸	۶۴	۶۴		

ج) دروس تخصصی:

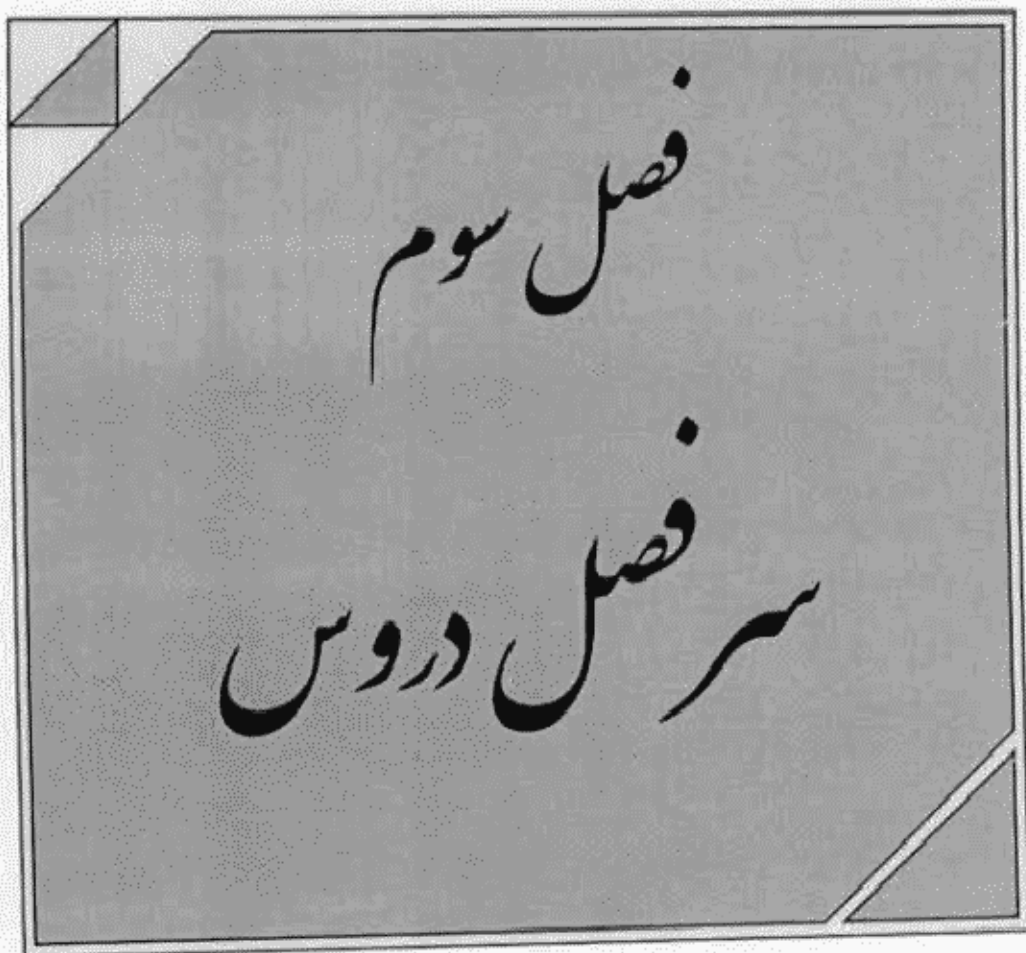
ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	تاریخ تحولات معاصر جهان اسلام	۲	۳۲	۳۲	-	بحث تاریخی و منطقی	
۲	چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام	۳	۴۸	۴۸	-	تاریخ تحولات معاصر جهان اسلام	
۳	تحلیل ادوار علوم و معارف اسلامی	۳	۴۸	۴۸	-	تیین دوره‌ها و بسترهای معرفی دانش مسلمان در مقاطع گوناگون	
۴	پاراشناسی اندیشه‌ی معاصر مسلمان	۲	۳۲	۳۲	-	چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام	
۵	اندیشمندان غربی تأثیرگذار در جهان اسلام	۲	۳۲	۳۲	-	جریان‌شناسی و تحلیل آرای اندیشمندان	
۶	رساله‌ی علمی	۲۰	۶۴۰	-	۶۴۰		
جمع کل		۳۲	۸۳۲	۱۹۲	۶۴۰		

د) دروس اختیاری:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	علم دینی	۲	۳۲	۳۲	-		
۲	فلسفه و روش علوم اجتماعی	۲	۳۲	۳۲	-		
۳	نقد و بررسی گفتمان شرق‌شناسی	۲	۳۲	۳۲	-		
۴	جامعه‌شناسی معرفت	۲	۳۲	۳۲	-		
۵	جامعه‌شناسی دین	۲	۳۲	۳۲	-		
جمع کل		۱۰	۱۶۰	۱۶۰			

تذکر: از میان دروس اختیاری فوق، تعداد ۴ واحد الزامی است.

فقه (1)

تعداد واحد: 5

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی تطبیقی فقه سیاسی مقارن و مبحث ولایت فقیه.

سرفصل دروس:

- چیستی و ضرورت فقه سیاسی
- اصول و مبانی فقه سیاسی
- تحول دانش فقه با رویکرد فقه سیاسی
- ضرورت حکومت
- ضرورت دخالت علما در سیاست
- اهمیت فقه حکومتی
- مفهوم امامت و ولایت
- تقسیم ولایت و مراتب آن
- کلمات فقها در بحث حکومت
- روایات و مسأله‌ی حکومت فقها
- ولایت فقیه در ابواب مختلف فقهی
- ولایت فقیه و مصلحت نظام

منابع پیشنهادی:

- الولاية الإلهية و ولاية الفقیة؛ محسن اراکی
- حکومت اسلامی و ولایت فقیه؛ محمدتقی مصباح یزدی
- پیرامون وحی و رهبری؛ عبدالله جوادی آملی
- ولایت فقیه، ولایت فقاہت و عدالت؛ عبدالله جوادی آملی
- نظام سیاسی و دولت در اسلام؛ داوود فیروزی
- مفاهیم اساسیة حول الدین و الدولة؛ ابوالاعلیٰ مودودی
- نظریة الإسلام السیاسیة؛ ابوالاعلیٰ مودودی
- الحكومة الإسلامیة؛ ابوالاعلیٰ مودودی
- بحث حول الولاية؛ محمدباقر صدر
- عرفان و سیاست؛ حمید پارسانیا
- السیاسة و الحكم؛ حسن الترابی

- العقل السياسي العربي؛ محمد عابد الجابري
- نقد عقل سياسي در اسلام؛ محمد عابد الجابري، ترجمه‌ی عبدالرضا سوارى
- الدين و الدولة و تطبيق الشريعة؛ محمد عابد الجابري

تعداد واحد: ٥

نوع واحد: نظري

پیش نیاز: فقه (١)

هدف: بررسی تطبیقی مسایل اقتصادی مستحدثه در فقه مقارن.

سرفصل دروس:

- عقود اقتصادی و مصرف لاربوی

- ودیعه

- حواله

- کارت های بانکی

- ربا

- قرض الحسنه

- دین

- مضاربه

منابع پیشنهادی:

- الفقه التقریبی و المقارن (٣): المسائل الإقتصادية، المعالجات الفقهية الحديثة؛ عبدالکريم بی آزار شیرازی

- اسلام در جهان امروز؛ مارسل بوزار، ترجمه‌ی علی مؤیدی

- دراسات في الفقه المقارن؛ علی بوالفضل

- الفقه المقارن للاحوال الشخصية بين المذاهب الاربعة السنية و المذهب الجعفرية؛ ابوالعینین بدران

- بحوث و فتاوی فقهية معاصرة؛ احمد الحجی الکردي

- موسوعة القضايا الفقهية المعاصرة؛ علی احمد السالوس

- الفتاوى؛ محمود شلتوت

- فقه الأقليات المسلمة؛ يوسف القرضاوی

- کلمات سديدة في مسائل جديدة؛ محمد القمی المؤمن

- دایرة المعارف فقه مقارن؛ مکارم شیرازی

- اسلام و مشکلات اقتصادی؛ ابوالاعلی مودودی، ترجمه‌ی سید هادی خسروشاهی

- اسس الإقتصاد بين الإسلام و النظم المعاصرة؛ ابوالاعلی مودودی

- الربا؛ ابوالاعلی مودودی

- معضلات الإسلام الإقتصادية و حلها في الإسلام؛ ابوالاعلی مودودی

- الإسلام و الأوضاع الإقتصادية؛ محمد غزالی

- معركة الإسلام و الرأسمالية؛ سيد قطب
- اسلام و سرمایہ داری؛ سيد قطب، ترجمہی سيد محمد شیرازی
- اقتصادنا؛ محمد باقر صدر
- البنك اللاریوی فی الإسلام؛ محمد باقر صدر
- الخطوط التفصیلیة عن الإقتصاد فی المجتمع الإسلامی؛ محمد باقر صدر
- حقیقة الربا؛ محمد رشید رضا

اصول (۱)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی مقارن و شناخت نقش عقل و عرف در استنباط احکام شرعی.

سرفصل دروس:

- مباحث عقل
- تعریف دلیل عقل
- تاریخچه‌ی استدلال به عقل و بحث از دلالت عقل
- قلمرو استفاده از دلیل عقلی
- اقسام دلیل عقلی
- حجیت و دلالت عقل
- موارد اتفاق و اختلاف بین مذاهب و بین امامیه
- تطبیقات دلیل عقل در فقه
- مباحث عرف
- تعریف عرف
- تاریخچه‌ی بحث از عرف و استدلال به عرف
- قلمرو استفاده از عرف
- بحث‌های اصلی مرتبط به بحث عرف
- اقسام عرف و تحریر محل بحث در دلالت عرف
- وجوه دلالت عرف (حجیت عرف)
- موارد اتفاق و اختلاف بین مذاهب در دلیل بودن عرف
- تطبیقات مباحث عرف در فقه

منابع پیشنهادی:

- الأسس العقلية؛ سيد عمار ابورغيف
- العقل العملي؛ سيد عمار ابورغيف
- الحكمة العملية؛ سيد عمار ابورغيف
- نظرية العرف؛ سيد نذير حسيني
- الأصول العامة للفقہ المقارن؛ سيد محمدتقي حكيم

اصول (۲)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: اصول (۱)

هدف: بررسی مقارن و شناخت برخی از مباحث ملاکات احکام و نقش زمان و مکان در اجتهاد.

سرفصل دروس:

- فلسفه‌ی احکام
- اقسام احکام شریعت
- ثابت
- متغیر
- احکام ثابت
- عناوین اولیه
- عناوین ثانویه
- مصالح و مفاسد عناوین اولیه‌ی احکام
- مصالح و مفاسد عناوین ثانویه‌ی احکام
- اصل تبعیت احکام از مصالح و مفاسد
- تشخیص مصالح و مفاسد هر یک از احکام
- امکان کشف ملاکات
- راه‌های کشف ملاکات احکام
- نقش زمان و مکان در احکام فتوایی و در احکام حکومتی

منابع پیشنهادی:

- اسلام و مقتضیات زمان؛ شهید مطهری
- اهداف دین از دیدگاه شاطبی؛ احمد ریسونی، ترجمه‌ی سیدحسن‌الاسلامی و سید محمدعلی ابهری
- ویژگی‌های اجتهاد و فقه پویا؛ علی‌رضا فیض
- المقاصد العامة للشریعة الإسلامیة؛ حامد العالم یوسف
- مجله‌ی کاوشی نو در فقه؛ دفتر تبلیغات حوزه‌ی علمیه‌ی قم
- مجلة الفکر الإسلامی؛ بیروت
- مجلة الإجتهد؛ بیروت

تعداد واحد:	۱
نوع واحد:	عملی
پیش نیاز:	ندارد

هدف: آشنایی با عربی معاصر در حوزه‌ی اندیشه‌ی معاصر مسلمان.

سرفصل دروس:

- متون عربی مربوط به اندیشه سید قطب
- متون عربی مربوط به اندیشه شهید صدر
- متون عربی مربوط به اندیشه سید جمال
- متون عربی مربوط به جابری
- متون عربی مربوط به ارگون

وسایر متون مربوط به اندیشه نصر ابو حامد زید و محمد قطب و حسن حنفی و عبده و...

منابع پیشنهادی:

- المستقبل لهذا الدين؛ سید قطب
- في ظلال القرآن؛ سید قطب
- مالك بن نبي؛ سید قطب
- مشكلة الثقافة؛ سید قطب
- وجهة العالم الإسلامي؛ سید قطب
- الإنسان المعاصر و المشكلة الاقتصادية؛ شهید محمد باقر صدر
- العروة الوثقى مع معلمه جمال الدين الأفغانى؛ محمد عبده
- جاهلية القرن العشرين؛ محمد قطب
- المصطلحات السياسية في الإسلام؛ حسن الترابي
- التراث و التجديد؛ حسن حنفی
- قضايا في نقد العقل الدينى. كيف نفهم الإسلام اليوم؟؛ محمد ارگون
- من الاجتهاد إلى نقد العقل الإسلامى؛ محمد ارگون
- نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفى؛ محمد عابد الجابري
- تكوين العقل العربى؛ محمد عابد الجابري
- مفهوم النص (دراسة في علوم القرآن)؛ نصر حامد أبو زيد
- التفكير في زمن التكفير؛ نصر حامد أبو زيد

زبان انگلیسی تخصصی

تعداد واحد:	۱
نوع واحد:	عملی
پیش نیاز:	ندارد

هدف: آشنایی با زبان تخصصی انگلیسی در حوزه‌ی مطالعاتی اندیشه‌ی معاصر مسلمان.

سر فصل دروس:

Knowledge
Science
Ideology
Commanity
Religioun
Islam and modernity
Islam in the modern word
Islam in the west
Domocratic leadership
Revoluionary movement
Polliical of Islam
And.....

منابع پیشنهادی:

- The Reconstruction of Religious Thought in Islam Muhammad Iqbal
- Fazlur Rahman Malik
- Islam, University of Chicago Press, 2nd edition, 1979.
- Islam and Modernity: Transformation of an Intellectual Tradition, University of Chicago Press, 1982.
- Major Themes of the Qur'an, University of Chicago Press, 2009.
- Revival and Reform in Islam (ed. Ebrahim Moosa), Oneworld Publications, 1999.
- Islamic Methodology in History, Central Institute of Islamic Research, 1965.
- Seyyed Hossein Nasr
- Islam in the Modern World
- Islam and the Plight of Modern Man
- A Young Muslim's Guide to the Modern World
- Traditional Islam in the Modern World
- Man and Nature: The Spiritual Crisis in Modern Man
- The Heart of Islam: Enduring Values for Humanity
- Muhammad Arkoun
- Arab Thought, ed. S.Chand, New Delhi 1988.

- Rethinking Islam: Common questions, Uncommon answers, today, Westview Press, Boulder 1994.
- The concept of revelation: from the people of the book to the societies of the book, Claremont Graduate University, Claremont, California 1988.
- The Unthought in Contemporary Islamic Thought, London 2002.
- Islam: To Reform or to Subvert, Saqi Books, London, 2006.
- Bernard Lewis
- The Political Language of Islam (1988)
- Islam and the West (1993)

نظریه‌های جامعه‌شناسی

تعداد واحد:	۲
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف: شناخت و تحلیل پشتوانه‌های معرفتی مکاتب و نظام‌های اجتماعی به صورت مقایسه‌ای و بحث در مورد ریشه‌های تاریخی، اصول شناخت جهان‌بینی و پیش‌فرض‌های آن‌ها.

سرفصل دروس:

- تجزیه و تحلیل و نقد مکاتب مهم و معتبر جامعه‌شناسی، به خصوص اصالت ساخت
- اصالت کارکرد (فونکسیونالیسم) و شاخه‌های آن
- تضادپون (دیالکتیک) و شعب آن
- کنش متقابل سمبولیک (انتراکسیونالیسم)
- پدیدارشناسی (فنونولوژیسم)
- جریان‌ات عمده و گرایش‌های کنونی جامعه‌شناسی (جامعه‌شناسی کلان، خرد، نظام بین رشته‌ای، تاریخ‌گرایان، مکتب فرانکفورت...)
- مقایسه‌ی تحلیلی نظام‌های اجتماعی (سرمایه‌داری، سوسیالیسم، اسلام) با توجه به نظریه‌های حاکم در هر یک از آن نظام‌ها؛ تحلیل ویژه از اجزای تشکیل دهنده‌ی هر نظام (ساختار، کاربرد، حرکت، جهت و عوامل تحرک) از دیدگاه اصول شناخت و نظریه‌های مکاتب تضاد دیالکتیکی، فانکشنالیزم و مقایسه‌ی آن یا پیش‌توحیدی

منابع پیشنهادی:

- نظریه‌ی جامعه‌شناسی در دوران معاصر؛ جورج ریتزر، ترجمه‌ی محسن ثلاثی
- زندگی و اندیشه‌ی بزرگان جامعه‌شناسی؛ لیونیس کوزره، ترجمه‌ی محسن ثلاثی
- ماهیت و انواع نظریه‌های جامعه‌شناسی؛ مارتیندال دان
- نظریه‌های جامعه‌شناسی؛ تقی آزاد ارمکی
- نظریه‌های جامعه‌شناسی؛ حسین ابوالحسن تنهایی
- نظریه‌های جامعه‌شناسی؛ عباس محمدی اصل
- نظریه‌های جامعه‌شناسی؛ غلام عباس توسلی
- نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی؛ تیم دیلینی؛ ترجمه بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی
- نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی؛ حمید رضا جلالی پور و جمال محمدی
- پیش جامعه‌شناسی، نقدی بر جامعه‌شناسی آمریکایی؛ چارلز رایت میلز؛ ترجمه عبدالمعبود انصاری
- اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی؛ پیتر کیویستو؛ ترجمه منوچهر صبوری کاشانی
- پیش‌ها و گرایش‌های عمده در جامعه‌شناسی معاصر؛ پل لازارسفلد؛ ترجمه غلام عباس توسلی
- پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی؛ غلامرضا جمشیدیها
- تفکر نظری در جامعه‌شناسی؛ ویلیام اسکیدمور؛ ترجمه علی محمد حاضری و دیگران

نظریه های سیاسی

تعداد واحد:	۲
نوع واحد:	نظری
پیش نیاز:	ندارد

هدف: آشنایی با نظریه های سیاسی موجود در اسلام و غرب و تحلیل پشتوانه های معرفتی آنها.

سرفصل دروس:

- نظریه های سیاسی در جهان اسلام و ایران
- دین و سیاست (اسلام و سیاست)
- اسلام و سکولاریسم
- حکومت دینی و حکومت متدینان
- شرایط حاکم اسلامی
- مشروعیت حاکم اسلامی
- مقبولیت حاکم اسلامی
- ضرورت دولت اسلامی
- افکار سیاسی غرب
- نظریه های سیاسی در یونان باستان
- نظریه های سیاسی در غرب جدید
- اندیشه های دموکراتیک
- مباحثی از توتالیتراریسم
- نظریه های نیچه
- نظریه های محافظه کاری
- نظریه های جدید در علم سیاست
- نظریه های تصمیم گیری، نظریه های بازی های استراتژیک، نظریه های قدرت، نظریه های سیستم، نظریه های سبیرتیک، نظریه های توسعه، نظریه های روان گاوای سیاست (بیوپولیتیک)، تئوری های جامعه پذیری

منابع پیشنهادی:

- فلسفه سیاسی اسلام، محمد تقی مصباح یزدی
- حقوق و سیاست در اسلام؛ محمد تقی مصباح یزدی
- اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)؛ محمد حسین جمشیدی
- عرفان و سیاست؛ حمید پارسانیا
- هایدگرو امر سیاسی؛ بیستکی میگل دو، ترجمه سیاوش جهادی
- امام خمینی (ره) و بیداری اسلامی؛ رضا حسینی فر
- دوام اندیشه سیاسی در ایران، محمد ناصر تقوی
- علم مدنی فارابی؛ علیرضا صدرا
- محمد باقر صدروحیاه خافله؛ فکر خلاق؛ محمد طاهر حسینی

- دیدگاه‌های اروپایی سیاست فرهنگی؛ گوردون کریستوفر؛ ترجمه هادی غیرانی
- سیاست عملی؛ مرتضی رهبانی
- سیاست فرهنگی؛ میلر تام؛ ترجمه نعمت الله فاضلی
- مراتب ظهور فلسفه سیاست در تمدن اسلامی؛ مولی نجفی
- سیاست و حکومت در قرآن؛ کاظم قاضی زاده
- اصول علم سیاست؛ الحمد بخشایشی اردستانی
- اشراقات الفلسفة السیاسة فی فکر امام الاخمینی (ره)؛ کامل هاشمی
- نظری به اندیشه های متعالی امام خمینی (ره) در تبیین ولایت فقیه؛ محمدتقی مصباح یزدی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

اهداف:

- تحلیل زمینه‌های سیاسی، تاریخی و معرفتی جریان‌های معاصر مسلمانان در مناطق گوناگون جهان اسلامی و نحوه‌ی تعامل آنان با غرب مدرن.
- تبیین زمینه‌های تاریخی حیات اجتماعی تشیع و پشتوانه‌ی معرفت توحیدی پیدایش انقلاب اسلامی.
- تحلیل روابط نیروی مذهبی و روشنفکری در ایران قبل از انقلاب اسلامی و پس از آن.
- بررسی تأثیرات انقلاب اسلامی بر جریان‌های اسلامی در سطح بین‌المللی.
- تحلیل تفاسیر روشنفکرانه از انقلاب اسلامی در داخل و خارج ایران.

سرفصل دروس:

- اندیشه و جریان‌های معاصر مسلمانان در جهان عرب
- اندیشه و جریان‌های معاصر مسلمانان در شبه قاره‌ی هند
- اندیشه و جریان‌های معاصر مسلمانان در ترکیه
- اندیشه و جریان‌های معاصر مسلمانان در افغانستان و آسیای مرکزی
- اندیشه و جریان‌های معاصر مسلمانان در آسیای جنوب شرقی
- اندیشه و جریان‌های معاصر مسلمانان در اروپا و آمریکا
- زمینه‌ها و پیشینه‌های معرفتی و تاریخی انقلاب اسلامی ایران
- نیروهای اجتماعی و چالش‌های درونی انقلاب اسلامی
- تأثیرات انقلاب اسلامی بر نظام‌های دوقطبی سیاسی قرن بیستم
- چالش‌های انقلاب اسلامی ایران با نظام سلطه‌ی سیاسی غرب
- چالش‌های انقلاب اسلامی ایران با بنیادهای معرفتی مدرن
- فرصت‌ها و تهدیدهای پیش روی انقلاب
- تأثیرات انقلاب اسلامی بر جهان اسلام و بیداری اسلامی
- آینده‌نگاری انقلاب اسلامی ایران

منابع پیشنهادی:

- پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران؛ دکتر علی‌اکبر ولایتی
- حدیث پیمانه (پژوهشی در انقلاب اسلامی)؛ حمید پارسانیا
- هفت موج اصلاحات؛ حمید پارسانیا
- نهضت‌های اسلامی در صد ساله‌ی اخیر؛ مرتضی مطهری
- نقد عقل سیاسی در اسلام؛ محمد عابد الجابری، ترجمه‌ی عبدالرضا سواری
- جنبش‌های اسلامی در اندونزی؛ سید میر صالح حسینی جلی
- چالش سنت و مدرنیته در لبنان و سوریه؛ محمد علی میر علی
- میانی فکری و زمینه‌های اجتماعی جریان‌های معاصر عراق؛ شمس‌الله مریجی

- اندیشه‌ی سیاسی در اسلام معاصر؛ حمید عنایت، ترجمه‌ی بهاء‌الدین خرمشاهی
- اندیشه‌ی اصلاحی در نهضت‌های اسلامی؛ محمدجواد صاحبی
- مسلمانان آفریقا؛ ژوزف ام. کورک، ترجمه‌ی اسدالله علوی
- تاریخ السودان الحدیث؛ ضرار صالح ضرار
- اوگاندا؛ محمدرضا متولی المونی و رضا ابهری
- جامعه و فرهنگ کنیا؛ ابراهیم ارکوازی
- جنبش اسلامی و گرایش‌های قومی در مستعمره‌ی هند؛ مشیر الحسن، ترجمه‌ی حسن لاهوتی
- تاریخ تفکر اسلامی در هند؛ عزیز احمد، ترجمه‌ی نقی لطفی و محمدجعفر یاحقی
- فرهنگ و نظام آموزشی پاکستان؛ کیومرث امیری
- افغانستان، طالبان و سیاست‌های جهانی (مجموعه‌ی مقالات)؛ ویلیام میلی، ترجمه‌ی عبدالغفار محقق
- اسلام در اروپا؛ استیون ورتووک، سری پیچ (ویراستاران)، ترجمه‌ی دکتر کاووس سید امامی
- اسلام و مسلمانان در فرانسه؛ محمود خداقلی پور و فهیمه وزیری
- اسلام و مسلمانان در آمریکا؛ محمود خداقلی پور و فهیمه وزیری
- اسلام در بریتانیا؛ محمد اس. رضا، ترجمه‌ی سید مجید روئین‌تن
- The Oxford Encyclopedia of Modern Islamic World, ed. John L. Esposito, New York, 1995.
- Rinhard Schulze, A Modern History of the Islamic World, London, New York: I.B. Tauris Publisher, 2000.
- N. Levetzion and Poweldeds Randall, The History of Islamian Africa, Chio University Press, 2000.
- Mohammad Noman, Muslim India: Rise and Growth of the All India Muslim League, Allahabad, 1942.
- Adeeb Khalid, The Politics of Cultural Reform, Jadidism in Central Asia, Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1998.
- Islam Outside the Arab World, eds. David Westertund, Ingvar Svanberg, Britain: Curzon Press, 1999.

چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: تاریخ تحولات معاصر جهان اسلام

هدف: بررسی چالش‌های نظری اندیشمندان معاصر مسلمان و تحلیل جواب‌های گوناگون بر پایه‌ی حوزه‌های معرفتی مختلف.

سرفصل دروس:

- سکولاریسم
- علمی
- سیاسی
- جایگاه عقل در دین
- علم و دین
- التقاط، خلوص دین و کارآمدی
- اجتهاد و تقلید
- تفاسیر مدرن از جایگاه و معانی قرآن کریم
- تجربه‌ی دینی و ترجمه
- اسلام سیاسی و غیر سیاسی؛ اسلام فعال و مبارز و اسلام غیر مبارز
- نحوه‌ی تعامل با جهان غیر اسلامی: روابط بین المللی
- چالش‌های سیاسی دنیای اسلام با غرب
- غرب‌گرایی و شرق‌گرایی سیاسی
- خلافت اسلامی
- اسلام و مارکسیسم
- اسلام و لیبرالیسم
- اسلام و ناسیونالیسم
- روابط شیعه و سنی
- شکل تاریخی: اقتدار اموی
- شکل جدید: قدرت غرب و زمینه‌های سیاسی
- ظاهرگرایی اسلامی معاصر
- تقریرهای معاصر مفهوم تأویل
- روشنفکری و عرفان اسلامی
- تفاسیر گوناگون تقریب بین المذاهب

منابع پیشنهادی:

- اسلام سیاسی معاصر در گشاکش هویت و تجدد؛ رضوان السید، ترجمه‌ی مجید مرادی
- اسلام در قرن بیستم؛ عباس محمود عقاد، ترجمه‌ی حمیدرضا آذیر
- اسلام بین دو دیدگاه شرق و غرب؛ علی عزت بگوویچ، ترجمه‌ی حسین سیف‌زاده
- اسلام، سنت، دولت مدرن، نوسازی دولت و تحول در اندیشه‌ی سیاسی معاصر شیعه؛ علی میرموسوی
- شیعه در اسلام؛ علامه طباطبایی
- سنت، ایدئولوژی، علم؛ حمید پارسانیا
- اسلام و چالش‌های فکری معاصر (سکولاریزم)؛ اکبر اسد علیزاده
- جهان اسلام از دیدگاه امام خمینی (ره)؛ معاونت پژوهشی مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)
- اسلام و مشکلات اقتصادی؛ ابوالاعلی مودودی؛ مترجم: سید هادی خسروشاهی؛
- نظریه‌ی الاسلام السیاسیه؛ ابوالاعلی مودودی
- احیای فکر دینی در اسلام؛ اقبال لاهوری
- الأسرة المسلمة و تحدیات العصر؛ شیخ محمد غزالی
- سید جمال الدین؛ نرم‌افزار مجموعه‌ی آثار سید جمال
- اسلام و سرمایه‌داری؛ سید قطب، ترجمه سید محمد شیرازی
- در سایه‌ی قرآن (فی ظلال القرآن)؛ سید قطب، ترجمه مصطفی خرم‌دل
- آینده در قلمرو اسلام (المستقبل لهذا الدین)؛ سید قطب، ترجمه آیت الله خامنه‌ای
- عدالت اجتماعی در اسلام (العدالة الاجتماعية)؛ سید قطب، ترجمه محمدعلی گرامی و سید هادی خسروشاهی
- الأعمال الكاملة للكواکبی؛ عبدالرحمن الكواکبی، دراسة و تحقیق محمد جمال طحان
- اسلام دیروز و امروز (نگرشی نو به قرآن)؛ ترجمه‌ی علام عباس توسلی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۹ و ترجمه‌ی محمدعلی اخوان، مرکز نشر سمر، ۱۳۷۰
- نقد عقل اسلامی و مفهوم خدا (ترجمه‌ی بخش‌هایی از ترجمه‌ی عربی کتاب فرانسوی ارگون در نقد عقل دینی)؛ ترجمه‌ی محمد مهدی خلجی، مجله‌ی کیان، شماره‌ی ۴۷، مرداد ۱۳۷۸
- نقد عقل سیاسی در اسلام؛ ترجمه‌ی عبدالرضا سواری، انتشارات گام نو
- سقراط‌هایی از گونه‌ی دیگر: روشنفکران در تمدن عربی؛ ترجمه‌ی سید محمد آل مهدی، تهران: نشر فرهنگ جاوید، ۱۳۸۹
- نقد عقل عربی، تکوین عقل عربی: پژوهشی ساختارگرا در شکل‌گیری عقل کلاسیک عرب؛ ترجمه‌ی سید محمد آل مهدی، تهران: انتشارات نسل آفتاب، ۱۳۸۹

- Studies in Contemporary Islam (Journal); The Center for Islamic Studies, Youngstown State University
- Contemporary Islam (Journal); Springer Netherlands
- The Blackwell Companion to Contemporary Islamic Thought; ed. Ibrahim M. Abu-Rabi'; Blackwell Publishing, 2006.
- Al-Alwani, Sheykh Taha Jabir; Issues in Contemporary Islamic Thought; The International Institute of Islamic Thought, USA, 2005.

تحلیل ادوار علوم و معارف اسلامی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تبیین دوره‌ها و بسترهای معرفتی دانش نقلی و عقلی مسلمین در مقاطع گوناگون.

سرفصل دروس:

- علوم و معارف نقلی
- رویکردهای حدیثی و تفسیری در دوره‌های مختلف تاریخی
- دوره‌های تاریخی ظاهرگرایی و اهل قیاس
- دوره‌های تاریخی فقه شیعی
- ظاهرگرایی و اخباری‌گری در فقه شیعه
- تطورات تاریخی علم اصول
- سبک‌ها و شیوه‌های تاریخ‌نگاری در دوره‌های مختلف جهان اسلام
- علوم و معارف عقلی
- علوم ارایل (میراث یونان باستان) و علوم مسلمین
- تقسیم‌بندی‌های علوم در جهان اسلام
- اهل حدیث و ظاهرگرایان
- متکلمین: معتزله و اشاعره
- رویکردهای فلسفی: مشاء، اشراق و حکمت متعالیه
- رویکردهای باطنی، صوفیانه، عرفانی
- علوم تجربی و طبیعی
- مواجهات جریان‌های فوق با علوم مدرن

منابع پیشنهادی:

- مبانی و تاریخ تحول اجتهاد؛ حسین عزیزی
- ادوار اجتهاد؛ ابراهیم جناتی
- مکاتب الإجتهد و مناهجہ؛ مصطفی جعفر پیشه‌فرد
- دانشنامه‌ی اصولیان شیعه؛ محمدرضا ضمیری
- مقدمه‌ای بر فقه شیعه؛ سید حسین مدرسی
- بحوث رجالیة؛ محمد آصف محسنی
- میراث مکتوب شیعه در سه قرن نخستین هجری؛ ترجمه‌ی سید علی قرائی و رسول جعفریان
- تاریخ‌نگاری در اسلام؛ هامپلتون گیپ و الکساندر راسکین؛ ترجمه‌ی یعقوب آژند
- گرایش‌های تفسیری در میان مسلمانان؛ گلدزیهر، ایگناز؛ ترجمه‌ی سید ناصر طباطبایی
- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی قربانی، زین العابدین؛
- عقل‌گرایی در تفاسیر قرن چهاردهم؛ شادی نفیسی؛

- الفکر الدینی فی مواجهة العصر: دراسة تحليلية لإتجاهات التفسیر فی العصر الحدیث عفت محمد؛ شرقاوی،
- پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران؛ علی اکبر ولایتی
- تاریخ فلسفہی اسلامی؛ هانری کرین
- تاریخ فلسفہی اسلامی؛ سید حسین نصر، البور لیمن
- در آمدی به نظام حکمت صدرایی؛ عبدالرسول عبودیت
- حکمت اشراق، گزارش، شرح و سنجش دستگاہ فلسفی شیخ شہاب الدین سہروردی
- الذریعة إلى تصانیف الشيعة؛ شیخ آقابزرگ طہرانی؛
- تاریخ علم کلام؛ شبلی نعمانی؛ ترجمہی سید محمد تقی فخر داعی گیلانی
- بحران دنیای متجدد؛ رنہ، گنون؛ ترجمہی ضیاء الدین دہشیری
- الإتجاه العقلي فی التفسیر (دراسة فی قضية المجاز فی القرآن عند المعتزلة)
- فلسفة التأویل (دراسة فی تأویل القرآن عند محی الدین بن عربی)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: چالش‌های نظری معاصر در جهان اسلام

اهداف:

۱. بررسی جریان‌های معرفتی در اندیشه‌ی معاصر مسلمان با توجه به خاستگاه معرفتی، تاریخی و اجتماعی و زمینه‌های تعامل با اندیشه‌های غرب پس از رنسانس.
۲. تحلیل بازتاب‌های سنت فکری تاریخی اسلام و تأثیرات حوزه‌های معرفتی مدرن بر متفکران برجسته‌ی معاصر مسلمان.

سرفصل دروس:

- نوع‌بندی جریان‌های معرفتی جهان اسلام
- جریان‌های انتقال دهنده‌ی علوم مدرن در جهان اسلام
- علوم طبیعی
- علوم اجتماعی
- بازخوانی عملکرد نهادهای رسمی علمی در کشورهای اسلامی
- تداوم سنت فکری - تاریخی جهان اسلام مستقل از علوم مدرن
- حوزه‌های فقهی، کلامی، فلسفی، عرفانی و صوفیانه
- بازخوانی سنت تاریخی تفکر اسلامی از منظر علوم مدرن
- از منظر علوم طبیعی و زیستی (سرسید احمد خان، سید امیر علی، محمد عبده، مهندس بازرگان، اقبال لاهوری)
- از منظر علوم اجتماعی (دکتر شریعتی)
- از منظر فلسفه‌های پدیدارشناسانه، اگزیستانس، هرمنوتیک، تحلیلی... (حسن حنفی، محمد ارگون، محمد عابد الجابری، نصر حامد ابو زید)
- تداوم فعال سنت فکری جهان اسلام در مواجهه با اندیشه‌های مدرن
- سنت عقلی - فلسفی (علامه طباطبایی، شهید مطهری)
- سنت‌های عرفانی (سنت‌گرایان)
- سنت‌های کلامی (سلفی‌ها، ابوالاعلی مودودی، اخوان المسلمین، محمد قطب)
- سنت‌های فقهی

منابع پیشنهادی:

- دیدگاه‌های مختلف در باره‌ی دانشگاه اسلامی؛ خسرو قبادی،
- شگفتی‌های اندیشه‌ی اقبال؛ ترجمه‌ی ابوشعیب عبدالقادر دهقان، سید ابو الحسن علی حسینی ندوی
- الأعمال الكاملة للشيخ محمد عبده (فی خمسة أجزاء)، تحقیق الدكتور محمد عمارة؛ نشر دار الشروق
- سلسلة الأعمال المجهولة؛ محمد عبده؛ تحقیق الدكتور علی شلش، نشر دار ریاض الریس
- العروة الوثقی مع معلمه جمال الدین الأفغانی

- مجموعه‌ی آثار شهید مطهری
- أمثلة من التربية الحضارية عند الامام البنا؛ د. سيد دسوقي
- معالم المشروع الحضاري في فكر الامام الشهيد حسن البنا؛ د. محمد عمارة
- سيد قطب في ظلال القرآن (ثمانية مجلدات في تفسير القرآن الكريم)
- آينده در قلمرو اسلام (المستقبل لهذا الدين)؛ ترجمه آيت الله خامنه‌اي
- عدالت اجتماعي در اسلام (العدالة الاجتماعية)؛ ترجمه محمد علي گرامی و سيد هادي خسروشاهی
- سيد قطب: خلاصة حياته و منهجه في الحركة و النقد الموجه إليه؛ محمد توفيق يركات
- السنة النبوية بين أهل الفقه و أهل الحديث، شيخ محمد غزالي
- التراث و التجديد (4 مجلدات)، حسن حنفي
- نقد عقل اسلامي (ترجمه‌ی من الإجتهااد إلى نقد العقل الإسلامي)؛ ترجمه‌ی محمدمهدی خلجی، تهران: نشر ایدہ، ۱۳۷۹
- نقد عقل اسلامي و مفهوم خدا (ترجمه‌ی بخش‌هایی از ترجمه‌ی عربی کتاب فرانسوی ارگون در نقد عقل دینی)؛ ترجمه‌ی محمدمهدی خلجی، مجله‌ی کیان، شماره‌ی ۴۷، مرداد ۱۳۷۸
- رویکردهای نو در معرفت دینی؛ ترجمه‌ی آرش مردان‌پور، نشریه‌ی کیهان اندیشه، شماره‌ی ۸۰، مهر ۱۳۷۷
- نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفي؛ محمد عابد الجابري
- نقد عقل سياسي در اسلام؛ ترجمه‌ی عبدالرضا سواری، انتشارات گام نو
- ما و میراث فلسفی‌مان: خوانشی نوین از فلسفه‌ی فارابی و ابن سینا (ترجمه‌ی بخش‌هایی از نحن و التراث: قراءات معاصرة في تراثنا الفلسفية)؛ ترجمه‌ی محمد آل مهدی، تهران: نشر ثالث، ۱۳۸۷
- سقراط‌هایی از گونه‌ی دیگر: روشنفکران در تمدن عربی؛ ترجمه‌ی سيد محمد آل مهدی، تهران: نشر فرهنگ جاوید، ۱۳۸۹
- نقد عقل عربي، تکوین عقل عربي: پژوهشی ساختارگرا در شکل‌گیری عقل کلاسیک عرب؛ ترجمه‌ی سيد محمد آل مهدی، تهران: انتشارات نسل آفتاب، ۱۳۸۹
- الانجاه العقلي في التفسير (دراسة في قضية المجاز في القرآن عند المعتزلة)؛ نصر حامد ابو زيد
- جنبش‌های اسلامی معاصر؛ هرایر دکمچیان؛ ترجمه‌ی حمید احمدی
- روشنفکران عرب و غرب؛ هشام شرابی؛ ترجمه‌ی عبدالرحمان عالم
- جنبش اسلامی و گرایش‌های قومی در مستعمره‌ی هند؛ مشیر الحسن؛ ترجمه‌ی حسن لاهوتی
- دایرة المعارف بزرگ اسلامی - اخوان المسلمین سر ویراستار سيد صادق خرازی
- Encyclopedia of Contemporary Islam;
- Studies in Contemporary Islam (Journal); The Center for Islamic Studies, Youngstown State University
- Contemporary Islam (Journal); Springer Netherlands
- The Blackwell Companion to Contemporary Islamic Thought; ed. Ibrahim M. Abu-Rabi'; Blackwell Publishing, 2006.
- Arab Thought, ed. S.Chand, New Delhi 1988.
- Rethinking Islam : Common questions, Uncommon answers, today, Westview Press, Boulder 1994.
- The concept of revelation : from the people of the book to the societies of the book, Claremont Graduate University, Claremont, California 1988.
- The Unthought in Contemporary Islamic Thought, London 2002.
- Islam: To Reform or to Subvert, Saqi Books, London, 2006.

اندیشمندان غربی تأثیر گذار در جهان اسلام

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف:

۱. تحلیل مهم ترین جریان های معرفتی در غرب با تأکید بر تأثیر آن ها در جهان اسلامی.
۲. تحلیل فرایند تأثیر گذاری اندیشمندان غربی بر روشنفکران مسلمان.
۳. شرایط، زمینه ها و پی آمدهای ورود اندیشه های غربی به جهان اسلام.

سرفصل دروس:

- جریان عقل گرا (دکارت ، کانت ، هگل)
- جریان حس گرا (بیکن ، هیوم)
- فلسفه ی تحلیلی و فلسفه ی زبانی
- اتمیسم منطقی فرگه و راسل
- پوزیتیویسم منطقی حلقه ی وین
- فلسفه ی زبانی ویتگنشتاین
- جریان های اگزیستانسیالیسم (کی یرکه گار ، یاسپرس ، نیچه ، سارتر و هایدگر)
- رومانیسیسم و هرمنوتیک
- شلایماخر ، ویتگنشتاین
- هایدگر ، گادامر ، هابرماس
- هرش
- مارکسیسم
- لیبرالیسم
- فلسفه ی دین

منابع پیشنهادی:

- تاریخ فلسفه فردریک کاپلستون؛
- نقد تفکر فلسفی غرب؛ اتین زیلسون؛ ترجمه ی دکتر احمد احمدی
- سیر حکمت در اروپا؛ محمد علی فروغی
- هانری توماس؛ بزرگان فلسفه؛ ترجمه ی فریدون بدره ای
- تاریخ فلسفه؛ امیل بریه؛ ترجمه ی علیمراد داوودی
- تاریخ فلسفه ی غرب؛ برتراند راسل؛ ترجمه ی تجف دریابندی
- تاریخ فلسفه؛ ویل دورانت؛ ترجمه ی عباس زریاب خویی

- درآمدی بر فلسفه؛ جاستوس باکگر و جان هرمن رندال؛ ترجمه‌ی امیر جلال‌الدین اعلم
- تاریخ فلسفه‌ی قرون وسطی و دوره‌ی تجدد؛ ترجمه و تلخیص دکتر یحیی مهدوی
- هستی و هبوط؛ حمید پارسانیا
- علم و فلسفه؛ حمید پارسانیا
- سیر تفکر جدید در جهان و ایران؛ کریم مجتهدی؛ واحد مطالعات و تحقیقات تاریخی مؤسسه‌ی فرهنگی موعود
- نخستین رویارویی‌های اندیشه‌گران ایران با دو رویه‌ی تمدن بورژوازی غرب؛ عبدالهادی حائری
- نحن و الحضارة الغربية ابوالأعلى مودودی
- احیای فکر دینی در اسلام؛ اقبال لاهوری
- الإسلام و المناهج الاشتراكية؛ شیخ محمد غزالی
- أمريكا من الداخل بمنظار سيد قطب (مقالات كتبها سيد قطب أيام ابتعائه في الولايات المتحدة)
- معركة الإسلام و الرأسمالية
- اسلام و سرمایه‌داری؛ ترجمه‌ی سید محمد شیرازی
- فلسفتنا؛ محمد باقر صدر
- شبهات النصارى و حجج الإسلام؛ محمد رشید رضا
- جاهلیة القرن العشرين؛ محمد قطب
- شرح اصول فلسفه و روش رئالیسم؛ شهید مرتضی مطهری
- الثقافة و الإمبریالية، ادوارد سعید
- مقدمة فی علم الإستغراب؛ حسن حنفی
- درس‌هایی در فلسفه‌ی علم الاجتماع؛ عبدالکریم سروش
- علم چیست فلسفه چیست؟؛ عبدالکریم سروش
- العلمنة و الدين: الإسلام، المسيحية، الغرب؛ محمد ارگون
- الإسلام أوروبا الغرب، رهانات المعنى و إرادات الهيمنة
- مدخل إلى فلسفة العلوم: العقلانية المعاصرة و تطور الفكر العلمی؛ محمد عابد الجابری
- G.W.F. HEGEL, Lectures on the History of Philosophy, 3 vol., (1892-96, reprinted with the title Hegel's Lectures on the History of Philosophy, 1983)
- BERTRAND RUSSELL, A History of Western Philosophy ... (1945)
- FREDERICK C. COPLESTON, A History of Philosophy, 9 vol. (1946-74)

علم دینی

تعداد واحد:	۲
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف: تحلیل مبانی معرفتی علم دینی و علم مدرن.

سرفصل دروس:

- تطورات تاریخی معنای علم
- نسبت علم و دین بر اساس:
- معانی مختلف علم
- معنای دینی
- معانی مابعد تجربی علم
- معانی ماقبل تجربی علم
- نسبت علم و فرهنگ
- علم دینی از نگاه توحیدی اسلام
- تعاریف دین، علم، عقل، نقل، وحی
- رویکردهای مختلف به عقل و رابطه‌ی آن با دین
- دیدگاه‌های اهل ظاهر (اهل حدیث، ابن تیمیه...)
- دیدگاه اخباریان و مکتب تفکیک
- دیدگاه‌های روشنفکران و اندیشمندان نوگرای اسلامی (اقبال لاهوری، جابری...)
- دیدگاه مبتنی بر حکمت اسلامی
- سطوح مختلف عقلانیت در تولید علم
- عقل: نظری، علمی، متافیزیکی، تجربی، تجربیدی، استنباطی، قدسی
- نسبت عقل و نقل

منابع پیشنهادی:

- منزلت عقل در هندسه‌ی معرفت دینی؛ آیت الله عبدالله جوادی آملی
- معرفت‌شناسی در قرآن؛ عبدالله جوادی آملی
- اصول فلسفه و روش رئالیسم؛ مرتضی مطهری
- علم و فلسفه؛ حمید پارسانیا
- سنت، ایدئولوژی، علم؛ حمید پارسانیا
- معنا، امکان و راهکارهای تحقق علم دینی؛ حسین سوزنجی
- فصل المقال و تقریر ما بین الشریعة و الحکمة من الإتصال؛ ابن رشد
- علم و دین؛ ایان باربور، ترجمه‌ی بهاء‌الدین خرمشاهی
- هویت علم دینی؛ خسرو باقری
- مبادی مابعدالطبیعی علوم نوین؛ ادوین آرتور برت، ترجمه‌ی عبدالکریم سروش
- اسلامی‌سازی معرفت؛ مجید مرادی

- چیشی علم؛ آئن اف چالمرز، ترجمه‌ی سعید زیباکلام
- دیدگاه‌ها و ملاحظات علم دینی؛ سید رضا حسنی و دیگران
- علم چیست؟ فلسفه چیست؟؛ عبدالکریم سروش
- از علم سکولار تا علم دینی؛ مهدی گلشنی
- علم و دین و معنویت در آستانه‌ی قرن بیست و یکم؛ مهدی گلشنی
- معرفت و معنویت؛ سید حسین نصر، ترجمه‌ی انشاءالله رحمتی
- تاریخیه‌ی الفکر العربی الاسلامی أو نقد العقل الإسلامی؛ محمد ارگون
- تکوین العقل العربی؛ محمد عابد الجابری
- نقد عقل عربی، تکوین عقل عربی: پژوهشی ساختارگرا در شکل‌گیری عقل کلاسیک عرب؛ محمد عابد الجابری، ترجمه‌ی سید محمد آل مهدی
- نقد الخطاب الدینی؛ نصر حامد ابوزید
- Ideals and Realities of Islam Seyyed Hossein Nasr
- Knowledge and the Sacred Seyyed Hossein Nasr
- The Need for a Sacred Science Seyyed Hossein Nasr
- Traditional Islam in the Modern World Seyyed Hossein Nasr
- Islam, Science, Muslims, and Technology: Seyyed Hossein Nasr in Conversation with Muzaffar Iqbal

فلسفه و روش علوم اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: نقد و بررسی مبانی معرفتی علم مدرن با تأکید بر مهم‌ترین مکاتب فلسفه‌ی علوم اجتماعی غرب.

سرفصل دروس:

- ماهیت علوم اجتماعی در نگاه مدرن و پست‌مدرن
- پیش فرض‌های نظریه
- فرایند نظریه‌پردازی و نظریه‌آزمایی
- ملاک صدق و کذب نظریه
- تعریف روش‌شناسی
- سطوح مختلف روش‌شناسی نظیر کاربردی و بنیادی
- ارتباط روش با نظریه، فلسفه، هدف و موضوع
- مروری بر روش‌های کاربردی علوم اجتماعی
- میدانی، ژرفایی، مصاحبه، مشارکتی...
- مروری بر روش‌های بنیادین علوم اجتماعی
- پوزیتیویسم
- تفهیمی
- انتقادی
- ...

منابع پیشنهادی:

- فهم علم اجتماعی؛ راجر ترینگ، ترجمه شهناز مسمی پرست
- فلسفه‌ی علوم اجتماعی؛ تد بتون و یان کرایب
- فلسفه‌ی امروزمین علوم اجتماعی؛ برایان فی
- فلسفه‌ی علوم اجتماعی قاره‌ای؛ ایون شرت
- ایده‌ی علم اجتماعی و پیوند آن با فلسفه؛ پیتر وینچ
- درس‌هایی در فلسفه‌ی علم الاجتماع؛ عبدالکریم سروش

نقد و بررسی گفتمان شرق شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تحلیل مبانی معرفتی دیدگاه‌های شرق شناسان بعد از رنسانس در باب معارف اسلامی و جریان‌های معاصر مسلمین.

سرفصل دروس:

- تعریف استشرق
- دیدگاه‌های صاحب نظران مسلمان در باره اهداف استشرق
- تاریخچه و دوره‌های استشرق
- استشرق سیاسی - استعماری
- استشرق علمی
- تأثیر مبانی معرفتی بر فهم از شرق
- شرق شناسی تجربه گرایانه‌ی سده‌ی نوزده
- برتری غرب از منظر شرق شناسان؛ تأثیر جامعه شناسی تک خطی
- حاکمیت سیاست بر علم (شرق شناسی) جدید
- اصالت تاریخت در شرق شناسی و نگاه تاریخی به قرآن
- شرق شناسی رومانتیک در برابر شرق شناسی علم گرایانه
- اعتقاد برخی از شرق شناسان به نسبیست گرای
- تأثیر علوم اجتماعی مدرن بر شرق شناسی
- مراکز شرق شناسی در کشورهای غربی
- گستره‌ی فعالیت‌های مستشرقان
- نقد غربیان بر شرق شناسی

منابع پیشنهادی:

- الإستشرق؛ ادوارد سعید
- الإسلام الأصولی فی وسائل الإعلام الغربية من وجهة نظر أمريكية (بالاشتراك مع برنارد لويس)
- شرق شناسی؛ ترجمه‌ی عبدالرحیم گواهی؛ دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- شرق شناسی و اسلام شناسی غربیان؛ محمد حسن زمانی
- مطالعات اسلامی در غرب؛ محسن الویری
- نقد آثار خاورشناسان؛ مصطفی حسینی طباطبائی
- اسلام در جهان امروز؛ اسمیت، ویلفرد کنت ول؛ ترجمه‌ی حسینعلی هروی

- عذر تقصیر بہ پیشگاہ محمد و قرآن؛ دیون پورٹ، جان؛ ترجمہ می غلامرضا سعیدی
- تاریخ حرکتہ الإستشرق: الدراسات العربیة و الإسلامیة فی اوروبا حتی بدایة القرن العشرین؛ تعریب عمر لطفی العالم؛ فوک، یوهان
- قرآن را چگونه شناختیم؛ گریکا، کینت؛ ترجمہ می ذبیح اللہ منصور
- الإسلام و المسيحية فی العالم المعاصر؛ تعریب د. عبدالرحمن عبدالله الشیخ
- ما ذا علم الإستغراب؛ حسن حنفی
- الإستعمار: أحقاد و أطماع؛ محمد غزالی
- إنتاج المستشرقین؛ مالک بن نبی
- الإسلام و النصرانیة بین العلم و المدنیة (رد علی إرنست رینان)
- المستشرقون و الإسلام؛ محمد قطب
- دایرة المعارف مستشرقان؛ عبدالرحمن بدوی، ترجمہ می صالح طباطبائی
- نقد الخطاب الإستشراقی: الظاهرة الإستشراقیة و اثرها فی الدراسات الإسلامیة؛ الحاج، ساسی سالم
- الرسول فی کتابات المستشرقین؛ حمدان، نذیر؛
- خاورشناسان و پژوهش های قرآنی؛ محمدحسین علی الصغیر، ترجمہ می محمد صادق شریعت
- الإستشراق: رسالة استعمار تطور الصراع الغربی مع الإسلام؛ محمد ابراهیم فیومی

- Edward W. Said, Orientalism
- K.M. Panikkar, Asia and Western Dominance, London: George Allen and Unwin, 1959.
- Evelyn Baring, Lord Cromer
- R. W. Southern, Western Views of Islam in the Middle Ages, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1962.
- Modern Trends in Islam, Chicago: University of Chicago Press, 1947.
- Studies on the Civilization of Islam, Boston: Beacon Press, 1962.
- Mohammedanism: An Historical Survey, London: Oxford University Press, 1949.
- Norman Daniel
- Islam and the West: The Making of an Image, Edinburgh: University Press, 1960.
- Ibrahim Abu-Lughod, Arab Rediscovery of Europe: A Study in Cultural Encounters, Princeton University Press, 1963.
- Derek Hopwood, The Russian Presence in Syria and Palestine, 1843-1943: Church and Politics in the Near East, Oxford: Clarendon Press, 1969.
- Morroe Berger, The Arab World Today, Garden City, N.Y.: Doubleday and Co., 1962.
- Norman Daniel, Islam, Europe and Empire, Edinburgh: University Press, 1964.
- P.M. Holt, The Study of Modern Arab History, London: School of Oriental and African Studies, 1965.
- Byron Porter Smith, Islam in English Literature, Beirut: American Press, 1939.
- Islam in History: Ideas, Men and Events in the Middle East, London: Alcove Press, 1973.
- History-Remembered, Recovered, Invented, Princeton University Press, 1975.
- C.H. Phillips, The School of Oriental and African Studies, University of London, 1917-1967., London: Design for Print, 1967.
- Gustave von Grunebaum, Modern Islam: The Search for Cultural Identity, New York: Vintage Books, 1964.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: نقد و بررسی مبانی، رویکردها و نظریه‌های جامعه‌شناسی معرفت.

سرفصل دروس:

- دانش چیست و چگونه تولید می‌شود؛ سنت‌های کلاسیک و معاصر (از مانهایم تا کوهن و از شوتر تا گارفینگل)؛ نسبت‌گرایی؛ تاریخ‌گرایی؛ عقلانیت؛ تمایز بین عقل سلیم و دانش علمی؛ بررسی و نقد مکاتب معاصر در جامعه‌شناسی معرفت
- نسبت جامعه و معرفت، مبانی نظری، مولفه‌ها و دلالت‌های جامعه‌شناسی معرفت، عوامل اجتماعی اثرگذار بر نوع و گرایش‌های معرفتی و بررسی آراء متفکران عمده این حوزه مثل مارکس، مانهایم، شمر، فوکو، دروکیم، پارتو، زیمل، ویر و ... و متفکران مشهور مسلمان نظیر ابن خلدون، علامه طباطبایی، مطهری و ...

منابع پیشنهادی:

- درآمدی بر جامعه‌شناسی معرفت؛ منوچهر آشتیانی
- مقدمه ای بر جامعه‌شناسی شناخت؛ کارل مانهایم
- علم و جامعه‌شناسی معرفت، مایل جوزف مونکی، ترجمه حسین کچوئیان
- مکتب فرانکفورت و جامعه‌شناسی معرفت، ثئودور ادورنو، ترجمه جواد گنجی
- علم الاجماع المعرفة، معن خلیل عمر
- اشکالات التجدید، دراسة فی ضوء علم الجماع المعرفة، حسین رحال
- الایدیولوجیة و الطوبائیة، مقدمه فی علم اجماع المعرفة، کارل مانهایم، عبدالجلیل طاهر
- جامعه‌شناسی شناخت (مقدمات و کلیات)، منوچهر آشتیانی
- جامعه‌شناسی شناخت؛ شلرماگس، ترجمه منوچهر آشتیانی
- خلدونیات، نظریة المعرفة فی المقدمة ابن خلدون، ملحم قربان
- روش شناخت؛ ادگار مورن، ترجمه علی اسدی
- شناخت شناخت‌ها (جوامع ابتدایی و جوامع امروزی)؛ کاوه احمدی علی آبادی
- شناخت و ساختار اجتماعی (درآمدی به مباحث جامعه‌شناسی شناخت)؛ پیتر همیلتون، حسن شمس‌آوری،
- گذری بر جامعه‌شناسی شناخت، مرتضی رضوی
- واقعیت اجتماعی و اعتیاریات از دید گاه علامه طباطبایی و جان سرل، منصوره اولیایی

جامعه‌شناسی دین

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: نقد و بررسی مبانی، رویکردها و نظریه‌های مختلف جامعه‌شناسی دین

سرفصل دروس:

- رویکردهای مختلف در جامعه‌شناسی دین
- روش‌شناسی جامعه‌شناسی دین
- عرفی‌شدن یا عرفی‌سازی
- نظریه‌های عرفی‌شدن
- عرفی‌شدن، ایران، اسلام و مسیحیت
- هویت دینی در جامعه مدرن
- نسبت دین با جامعه، دولت و سیاست
- روشنفکران و دین

منابع پیشنهادی:

- انتظار بشر از دین؛ آیت‌الله جوادی آملی؛ تدوین محمد رضا مصطفی پور.
- عرفی‌شدن در تجربه مسیحی و اسلامی، علیرضا شجاعی‌زند.
- دین و نظریه اجتماعی، جیمز ای. بگفورد، ترجمه: مسعود آریایی نیا.
- نقد و بررسی نظریه عرفی‌شدن در ایران، صادق گلستانی.
- سکولاریسم و عوامل اجتماعی آن در ایران، شمس‌الله مریجی.
- تحلیل جامعه‌شناختی جریانهای روشنفکری در ایران؛ سید میر صالح حسینی جبلی
- دین و ساختن جامعه، چارلز دیویس، ترجمه: حسن محدثی و حسین باب الحوائجی.
- هفت نظریه در باب دین، دانیل پالس، ترجمه محمد عزیز بختیاری.
- پیش‌درآمدی بر جامعه‌شناسی دین از منظر استاد مطهری؛ دفتر نشر معارف
- انتظار بشر از دین (بررسی دیدگاه‌ها در دین‌شناسی معاصر) عبدالله نصری